استدراک ۲) منشأ روائی تعلیل «لان الفرائض لاتقبل الا بالیقین» در کتاب فقیه

نکته دیگر هم مربوط به عبارت فقیه بود. ایشان فرع بعدی را در فقیه آورده‌اند. اما این‌ها را از کجا استفاده کرده‌اند؟ در فقیه سه فرع را مطرح کرده‌اند. اول یک روایت آورده‌اند و فرموده‌اند: «یصوم علی انه من شعبان»، اگر هم معلوم شد ماه مبارک بوده اجزأه. بعد فرموده‌اند «من صامه شاکا»، فرموده‌اند فایده‌ای ندارد. ولی برای آن نصی نیاورده‌اند. فقط تعلیل کرده‌اند به «لان الفرائض لاتقبل الا بالیقین». بعد هم فرض سوم را آورده‌اند که «و لا یجوز ان ینوی انه من شهر رمضان». سه تا فرع را فرموده‌اند. سبک مرحوم صدوق این نبوده که همینطور بیاورند. طبق مبانی ایشان و طبق کاری که انجام می‌دادند واضح است که این متخذ از روایات است. مرحوم صدوق از کدام روایت این را اتخاذ کرده‌اند که «ان الفرائض لاتقبل الا بالیقین»؟ من فی الجمله به‌دنبال آن رفتم خدمت شما می‌گویم.

> 24:03

چرا این را عرض می‌کنم؟ چون در خود فقیه که نصی برای آن نیاورده‌اند. فرع آن را مطرح کرده‌اند و فتوایش را هم داده‌اند و تعلیل هم کرده‌اند. ولی این تعلیلی است که خود مرحوم صدوق همینطور آن را اضافه نمی‌کنند. بلکه تعلیلی است که پشتوانه روائی دارد. به احتمال زیاد پشتوانه آن همین روایات است. یعنی همین روایاتی که در وقت و امثال آن است، در ذهن شریف ایشان بوده است. اگر چیز دیگری هست باید بگردیم و پیدا کنیم که مدرک فرمایش صاحب فقیه چه چیزی بوده است.

شاگرد: در فرمایش ایشان اینطور به ذهنم می‌آمد که ایشان هم از احکامی که در فریضه و سنت هست می‌گویند منظورشان از فریضه، فریضه در مقابل سنت است. لذا اگر این باشد دلیلش استنباط از موارد متعددی می‌شود که دیده‌اند.

شاگرد۲: ما هم که به جاهای مختلف فقیه مراجعه کردیم فریضه و سنت را در همین پنج مورد به کار برده‌اند.

استاد: به‌معنای کل واجبٍ؛ همان فریضه مقابل سنت. لان الفرائض لاتقبل الا بالیقین. خیلی خب پس به این چهار موردی که ما مشغول هستیم خیلی نزدیک است.

شاگرد: روایتی هست که می‌فرماید «الصوم فریضة من فرائض الله لا تودی بالرای و التظنی»، نمی‌تواند مدرک ایشان باشد؟

استاد: می‌تواند. عرض کردم منظورم از نوع این‌ها همین‌ها بود. این‌هایی که مرحوم اصفهانی آورده‌اند. یعنی مجموع این‌ها در ذهن مرحوم صدوق بوده و فریضة من فرائض الله هم به همین معنایی است که یعنی سنت نیست که وجوه آن در کتاب آمده است.

بازبینی #1
ایجاد شده 30 مه 2026 15:44:18 توسط ... .
به روزرسانی شده 30 مه 2026 15:45:03 توسط ... .